

pri tem okrajnem sodišči druga načela postopanja in dokazivanja, kakor pri drugem, zakaj je ta okrajni sodnik še vklenjen na prokrustovo postelj dokaznih pravil, nasprotno pa sodnik v kraji, le za nekoliko ur oddaljenem, prost teh sitnih spon, ter se zamore pri svojih sodbah potom proste ocene dokazov približati objektivni resnici. Ker imamo itak zadosti vrst postopkov ni umestno vstvarjati še nove raznovrstnosti.*)

Sklepam svoj dopis z željo, naj se prenaredi načrt v zmislu, katerega sem zagovarjal, da se bliža s tem zakonom naša justična uprava za zdatni korak svojemu smotru: uvêdenju splošnega javnega ustnega postopka za civilne pravde. Da mi je dopis nekako prenarasel, mi ne smete šteti v zlo, kajti česar je polno sreč, rado vskipi.

G.

Pravosodje.

a) Zvršilno prisoditi je moč tudi terjatev zvršenca do zvršitelja (J. M. V. Bl. 1888, stran 39 priloge)

Zvršitelju Janezu A. se je v izterjanje njegove 65 gld. znašajoče terjatve, brezkvarno prej pridobljenim pravicam zvršilno prisodila terjatev 75 gld. 42 kr., katero je imel zvršenec Anton B. glasom nekakega sodnega odloka zarad troškov proti zvršitelju Janezu A.

Rekurzu, katerega je zoper ta odlok vložil Anton B., vgodilo je nadsodišče, ter spremenivši odlok prvega sodnika, zavrnilo prošnjo

---

*) Moj dopis je bil že končan, ko mi je prišla tretja številka „Pravnika“ v roke, v katerem najdem začetek obširne razprave o novem načrtu. Pisatelj nekako posebno povdarja, da mu krajevna omejitev ugaja. Vzroki za to trditev se mi ne dozdevajo umestni. Pisatelj trdi, da je treba pripravnice, in da si zamore mladi naraščaj v mestih ložje razširjati svojo pravniško znanje. Ko bi bile tudi razmere djansko take, kaj bi sledilo iz tega? Po mojem mnenju edino le to, da je treba na deželi nastavljati sodnikom le najizvrstniše, najbolj izvežbane pravnike, kajti le taki bodo svoji nalogi kos; nasprotno bi pa za mesta zadostovalo osobje manjše vrednosti, kajti v mestih imajo pravniki itak dovolj prilike poučevati se za vsak slučaj. Pisatelj pa ne pride do tega zaključka, ampak le nekako strogo sodi o delovanju sodnikov „na deželi“. Nočem več o tem govoriti, kajti uriva se mi citat iz Demostenovega govora o vencu: *οὐ βούλομαι δὲ δυνεχερῆς εἰπεῖν οὐδὲν ἀρχόμενος τοῦ λόγου.*

Janeza A. za izvršilno prisojilo terjatve 75 gl. 42 kr., ker iz določil §§ 314, 316, 317 in 318. o. s. r. nedvomno shaja, da more izvršitelj le take terjatve v izvršilo vzeti, katere ima izvršeneec do tretjih oseb; nadalje, ker je izvršilu zaradi denarne terjatve edino le namen: dobiti plačilo, če se enake in plačljive terjatve snidejo, pa že po zakonu plačilo sledi (§ 1438. o. d. z.), ker se take terjatve medsebojno obotajo.

Najvišje sodišče je z naredbo z dne 8. februarja 1888, št. 1568, revizijskemu rekurzu izvršitelja ugodilo ter, spremenivši odločbo nadsodišča, razsodilo kakor prvi sodnik, ker okolnost, da je izvršitelj dolžan plačati terjatev, za katere prisojilo prosi, ne ovira izvršila v njo. Kompenzabiliteta te terjatve z večjo terjatvo, katero ima izvršitelj proti izvršeneu, nikakor ne ovira zahtevanega izvršilnega prisojila, da, brez nje niti ne bi bilo moč tem potom poravnati terjatev izvršiteljevo. Konečno ne brani niti razlika pravnih podlag, na katere se opirate terjatvi strank, niti katero drugo zakonito določilo, potom izvršilnega prisojila uveljaviti določilo § 1445. o. d. z.

Zajedno je najvišje sodišče sklenilo v „Spruchrepertorium“ vpisati stavek, ki stoji na čelu teh vrstic.

S tem je popustilo najvišje sodišče, mislimo da povsem opravičeno, dosedanje nasprotno prakso.

---

b) Dediči po zakonu ne morejo terjati v § 1253. o. d. z. omenjene četrtine in natura.

V ženitveni in dedinski pogodbi med Janezom M. in Marijo N. z dne 5. junija 1842. določilo se je glede nasledstva v § 2. črka e sledeče: „če ob času smrti enega izmed pogodnikov ne bode otrok, je preživeči popolni dedič cele zapuščine z edino omejitvijo § 1253. o. d. z. Če žive takrat otroki iz te ženitve, naj nastopi nasledstvo po zakonu; opomni se le še, da ima vdova za slučaj, da pri moževi smrti nobeden izmed dedičev ni najmanjše 10 let star, pravico, prevzeti vsa v zapuščino spadajoča zemljišča in natura ter otrokom izplačati njih deleže po sodnej cenitvi“.

Janez M. ni zapustil otrok, vsled česar se je za četrtino oglašilo petero sorodnikov, zahtevajočih to četrtino in natura. medtem ko

je vdova, upiraje se na omenjeno določilo dedinske pogodbe, reklamovala za se pravico, prevzeti vso zapuščino in natura in izplačati sorodnikom zapustnikovim njih deleže v gotovini. Zapuščinsko sodišče napotilo je vdovo s to zahtevo na redno pravdo.

Tožbeno zahtevo, merečo na priznanje te pravice, je deželno sodišče ljubljansko zavrnilo iz sledečih

r a z l o g o v :

V tem slučaju treba le razlagati določila § 2. črka e dedinske pogodbe, sklenjene med Janezom M. in Marijo M. dne 4. junija 1840. Tožnica trdi, da glasom te pogodbe, da-si je Janez M. brez oporoke umrl, dediči njegovi ne morejo zahtevati po § 1253. o. d. z. pripadajoče jim četrtine in natura ampak se morajo zadovoljevati z cenilno vrednostjo, katero jim ponuja ona. Toženci temu vgovarjajo. Po mnenji tožničinem vporabljeni je določilo pogodbe tudi v tem slučaju, ko je umrl Janez M., ne zapustivši zakonskih otrok, ker je smatrati vso pogodbo za celoto, sicer bi bilo stališče tožničino, če ni zakonskih otrok, manj ugodno, kot če so taki otroki, česar pogodnika gotovo nista nameravala.

Določilo pogodbe, na katero se stranki sklicujete, zadržuje dvoje različnih določil, ki ne morete veljati istodobno. V pogodbi je določeno kaj se zgodi, če umre eden pogodnikov, ne zapustivši otrok, drugo določilo pa velja za slučaj, da zapusti otroke. Za prvi slučaj pogojeno je dedno pravo preživečega do $\frac{3}{4}$ zapuščine, $\frac{1}{4}$ pridržana je prostemu razpolaganju zapustnikovemu. Za drugi slučaj pa je pogojeno vdovi volilo: prevzeti vso zapuščino in natura ter izplačati deleže otrokom, če noben dedič niti 10. leta dosegel ni.

Da pomenite tukaj besedi „otrok“ in „dedič“ tisto, o tem ni moč dvomiti, ker če zapusti umrli otroke, o drugih dedičih po zakonu itak govora ni.

Da to volilo ne velja tudi v prvem zgoraj omenjenem slučaju, sledi že iz tega, da zapustnik sklepa je pogodbo ni mogel razpolagati črez več nego $\frac{3}{4}$ svoje zapuščine (§ 1253 o. d. z.) in tega tudi ni nameraval. Pravica razpolagati z ostalo četrtino bila je pridržana zapustniku in je prešla na njegove dediče po zakonu (§§ 531. in 532. o. d. z.) vsled česar jim ne treba, zadovoljevati se z vrednostjo te

četrtnine, ker je bilo tudi zapustniku mogoče razpolagati z njeno bitnostjo, ne samo z vrednostjo.

Vsled apelacije tožnice je nadsodišče graško (dne 6. julija 1887., št. 7160.) sodbo prvega sodnika spremenilo in tožbeni zahtevi povsem ugodilo.

Razlogi:

Prvi sodnik tolmači drugi odstavek lit. e.) dedinske pogodbe takó, da ima v njem obseženo opravičenje vdovino, po kojem sme ta prevzeti zapuščinsko posestvo in natura, svojo veljavo sploh le za slučaj, ako bi bilo kaj otrok, ko bi pa ženin umrl brez otrok, smatrati je (napominani odstavek) neobstoječim.

Temu nazoru pa ni možno pritrditi.

Že slovnično razlaganje ne izključuje vporabe končne določbe drugega odstavka gledé vdovine pravice, da sme prevzeti vse in natura, pričenjajočega se z besedami: „opomni se le še, da . . .“, na oba v tem odstavku obravnavana slučaja, kajti nevesta učaka lahko smrt svojega ženina, naj sta že imela otroke ali ne.

Ako pa se vzame v poštev logično tolmačenje in poišče ženinov oziroma zapustnikov namen, pokaže se jasno, da je hotel ženin dati vdovi, ko bi ga preživela, pravico, vsled koje bi smela in natura prevzeti zapuščinska posestva brez razložka, ali je kaj otrok ali nič, edino le z omejitvijo v slučaji eksistence desetletnega otroka-dediča.

Ta namen sklepati se mora že iz tega, da se v uvodu drugega odstavka dedinske pogodbe določujejo posestva kot zaženo za nevestino doto, kakor tudi iz odstavka: „naj je, če ob času smrti enega izmed pogodnikov ne bode otrok, preživeči popolni dedič cele zapuščine z edino omejitvijo § 1253. o. d. z.“

Izraz „popolni dedič“ sicer nima pravnega smisla, toda opravičen je sklep, da je ženin, oziroma zapustnik s tem hotel označiti polno pravico razpolaganja s stvarino dednega posestva. Konečno pa bi bilo tudi protislovno, misliti, da bi smela preživeča vdova in natura prevzeti posestva, ko bi bilo kaj otrok-dedičev, da je pa hotel zapustnik, ko bi teh ne bilo in bi vdova morala deliti dedščino s stranskimi sorodniki, vzeti jej to pravico.

Revizijo tožencev je najviše sodišče zavrnilo in potrdilo sodbo nadsodišča (sodba z dne 23. novembra 1887, št. 10496) iz sledečih

razlogov:

Sodba nadsodišča potrdila se je z ozirom na njene razloge, ki so popolnoma primerni sodnim spisom in pravilom tolmačenja §§ 914. in 6. o. d. z. Tem je le še dostaviti, da se je v pogodbi A ad I. določilo za slučaj, ko bi eden izmed pogodbenikov umrl brez otrok, ne kakor je to mislil prvi sodnik, pogodbeno dedno pravo treh četrtink zapuščine s pridržkom četrtega dela za prosto razpolaganje zapustnikovo, marveč le, naj bo preživeči popolni dedič cele zapuščine z edino omejitvijo § 1253. o. d. z., in da je tudi takrat ta zakonita določba izvršena, ako dobijo dediči po zakonu le vrednost čiste četrtinke skupne zapuščine, ter da je bil tedaj zapustnik gotovo opravičen določiti na korist svoji soprogi v ženitnem pismu, da sme prevzeti in natura celo zapuščino.

c) V § 68. k. z. imenovane osebe, katere vkupno opravljajo službo, ne morejo se zakriviti med seboj prestopka po § 312. k. z.

Sodni zdravnik Janez A. ovadil je svojega kolego Antona B. zaradi razžaljenja časti v smislu § 496. k. z. Omenjena zdravnika bila sta od okr. sodišča v X-u povabljena, naj prideta kot zvedenca k razparanji nakega ubitega v T. V ta namen peljali so se: sodnik, zapisnikar in oba zvedenca iz X-a po železnici v bližnjo postajo U., od koder so bili namenjeni v T. Na kolodvoru v U. vprašal je sodnik zvedenca Antona B. ima li pri sebi potrebno orodje za razparanje trupla. Anton B. je to zanikal, češ, da on ne bode razparal. Na to se oglasi drugi zvedenec Janez A., pravi, da je on predstojnik Antona B. ter mu očita, da se je zakrivil zoper svoje dolžnosti, na kar zavrne Anton B. „vi mi nimate ničesar ukazati, vi ste d . . . , d . . . ste“. Zraven Janeza A. tožil je tudi državnega pravdnikštva opravitelj zaradi prestopka po § 312. k. z.

Sodnik je Antona B. obtožbe zaradi prestopka v smislu § 312. k. z. oprostil, obsodil pa ga je zaradi prestopka po § 496. k. z. iz sledečih

razlogov:

Obtoženec prizna in priče potrdijo, da je v ovadbi omenjene besede govoril. Ni potrebno preiskovati, spadajo li zdravniki, katere

je sodnik poklical kot zvedence k razparanji, med osebe v § 68. k. z. imenovane. Tudi ni treba, raziskovati, kateri izmed zdravnikov je imel dolžnost razparati. To zaradi tega ni potrebno, ker ob času djanja Janez A. še ni izvrševal sodnega povelja (§ 312. k. z.). Uradno poslovanje zvedencev prične še le takrat, ko jih je preiskovalni sodnik opomnil svetosti njihove prisege (§ 121. k. p. r.). To se v tem slučaju še ni zgodilo toraj tudi Janez A. še ni svoje službe opravljal in vsled tega ni objektivnih znakov v § 312. k. z. označenega prestopka. Besede, katere je rabil Anton B., pa so vsakako psovke in je zaradi tega obsodba po § 496. k. z. vtemeljena.

Vzklic državnega pravdnštva opravitelja je deželno sodišče ljubljansko s sodbo z dne 13. januarja 1888. št. 625. kot nevtemeljen zavrnilo.

Razlogi.

Prvi sodnik oprostil je obtoženca obtožbe zaradi prestopka po § 312. k. z. in ga je krivim spoznal prestopka zoper varnost časti po § 496. k. z. Ker je moči oprostiti le od obtožbe zaradi djanja in oprostitev od kvalifikacije ni dopustna, vpirati se more vzklic opravitelja državnega pravdnštva le na ničnostni razlog § 281. št. 10. k. p. r., da je namreč sodnik djanje, katerega se tiče razsodba, po krivem razlaganju zakona djral pod kazenski zakon, kateri se ne more nanj obračati. Ta pritožba pa ni vtemeljena. Vzkliceno sodišče pritrjuje prvemu sodniku, da so besede, katere je Anton B. rabil proti Janezu A. razaljive, razlogom prvega sodnika, vsled katerih je djanje značil kot prestopok po § 496. k. z. mesto po § 312. k. z., pa ne more pritrčiti. Prvi sodnik pravi, da razželjeni ob času djanja še ni izvrševal sodnega povelja, marveč prične službeno njegovo opravilo še le po opominu v zmislu § 121. k. p. r. To pa je krivo. Sodna komisija začne izvrševati dano njej povelje v trenutku, ko se ad hoc konstituvira, ker s tem prične opravljati svojo službo. V tem slučaju konstituvirala se je komisija na kolodvoru v U., ko so se sišli vsi njeni člani. Dokaz tomu je tudi to, da je Janez A. kot prvi zdravnik komisije izvrševaje svoj uradni posel vprašal drugega zdravnika Antona B., ima li za obdukcijo potrebno orodje pri sebi. Obtoženec izustil je toraj razžaljive besede, ko je Janez A. že izvrševal sodno povelje. Toda tudi obtoženec bil je v tem trenutku oseba, kot jih našteva § 68. k. z. Preden se reši vprašanje, je-li sodba prvega sodnika nična zaradi ničnostnega razloga § 281. št. 10. k. p. r., treba

rešiti drugo vprašanje, ali je imeti osebe, skupno izvršujoče isto povelje gosposke, tudi medseobno za osebe v § 68. k. z. v misel vzete. To vprašanje se mora zanikati. Pri vseh kaznivih dejanjih, katerim je predmet javna oblast, namerava zakon braniti jo nasproti takim, kateri niso nositelji ali funkcionarji te oblasti. Na prepire med temi funkcionarji samimi ni vporabljeni dotičnih zakonskih določil. Take prepire kaznuje disciplinarna oblast, ali pa ustanovijo prestopke zoper varnost časti.

d) „Nepošteno djanje“ (§ 488. k. z.), zastaranje (§ 531. k. z.)

V tožbi, katero je vložil Franc S. dne 20. decembra 1886. l., pravi, da je zvedel 10. decembra, kar je Jakob V. koncem meseca septembra 1886. l. uradniku Janezu G. pravil, da sta zavoljo ovadbe Franca S. dva uradnika prišla ob službo. Franc S. prosi, naj se Jakob V. zaradi prestopka po § 488. k. z. kaznuje.

Reševaje tožbo, je prvi sodnik dne 23. decembra 1886. odredil glavno razpravo. Rešitev se je ekspedirala 26. decembra in povabilo se je obtožencu vročilo 27. decembra 1886.

Po razpravi, ki se je vršila dne 31. decembra 1886., je prvi sodnik Jakoba V. oprostil, rekoč:

proti Jakobu V. se je kot obdolžencu začelo kazensko postopanje s tem, da se je izdalo povabilo dne 26. decembra 1886. l. Ko bi bilo dokazano, da je Jakob V. v sodbi omenjene besede govoril 27. septembra 1886, ali kadar si bodi pozneje, tedaj bi se moral obtoženec krivim spoznati. Ker pa to ni dokazano, ampak je mogoče, da se je vršilo djanje v času od 20. do vštete 26. septembra 1886. l., toraj 3 mesece preden se je začelo kazensko postopanje proti obdolžencu, prepričalo se je sodišče, da je kaznivost tega djanja po §§ 531. in 532. k. z. vsled zastaranja vgasnila.

Vzklic, katerega je zoper to sodbo oglašil zasebni obtožitelj, se je kot nevtemeljen zavrnil (sodba z dne 21. januarja 1887, št. 964.).

Razlogi:

Vzklic je nevtemeljen, ker ni djanja, katero bi ustanovilo prestopke po § 488. k. z.

Besede, da sta zavoljo Franca S. dva uradnika prišla ob službo, se ne morejo smatrati za obdolženje nepostavnega ali nepoštenega djanja. Tudi zaničljivih lasnosti se ž njimi zasebni obtožitelj ni obdolžil, ker uradni predstojnik more tudi iz hvalevrednih nagibov delati na to, da se odstranijo nevedni uradniki.

Vsak uradni predstojnik, kateri natanko in vestno svoje dolžnosti spolnjuje, bode tako ravnal. Če je obtoženec Janeza G., t. j. mladega uradnika, kateremu razmere še niso bile znane, opozoril na marljivost in strogost, s katero skrbi Franc S. za vzdrževanje redu tudi med svojimi uradniki, s tem Franca S. ni žalil.

Oprostitev Jakoba V. je vtemeljena, če tudi zastaranje, zavoljo katerega ga je oprostil prvi sodnik v tem slučaju nima mesta. V dvombi, je-li se je tožba vložila pravočasno, ali ne, mora se vzemati, da se je to zgodilo pravočasno, dokler obtoženec ni dokazal nasprotja. Tega dokaza v tem slučaju dognal ni. Zastaranje pa tudi ne preneha še le v tem hipu, ko se je dostavilo obdolžencu povabilo, ampak odločilno je, kedaj se je izdalo t. j. čas, ko je sodišče sklenilo, zaslišati ga kot obdolženca ter ga v ta namen poklicati pred se (§ 431. k. z.). To pa se je v tem slučaju zgodilo že 23. decembra.

Pravniška kronika.

V prvem četrtletji tekočega leta je nastopila vlada zopet nekoliko pot justične reforme.

Dva zakonska načrta je izročila parlamentu; prvi, s katerim se pooblaščuje pravosodni minister potom naredbe izdajati tarifo za odvetniška dela pri sodiščih, katera dopuščajo poprečno cenitev radi svoje enovrstnosti in pogostnosti; drugi o ustnem skrajšanem postopku.

Justični odsek zbornice poslancev je prvi načrt že pretresoval v večih sejah in je sklenil, da ga sprejme za podlago specijalne debate.

Načelno vprašanje je bilo, ali se prepusti vladi pravica, sestaviti tarifo potom naredbe, ali pa naj se sestavi potom zakona. Večina odsekova je sprejela prvo alternativo, zahtevalo se je pa od ministra, naj najvažnejša načela tarife naznani. Justični minister je vstregel tej želji in je naznanil, da se bode napravilo pet tarifnih razredov in sicer prvi za Dunaj, drugi za večja stolna mesta,